

Sygn. akt I ACa 815/16

I ACz 1183/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 grudnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Andrzej Szewczyk
Sędziowie:	SSA Elżbieta Uznańska (spr.) SSA Barbara Górczanowska
Protokolant:	sekr.sądowy Marta Matys

po rozpoznaniu w dniu 21 grudnia 2016 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa K. S. (1), K. S. (2), P. S., D. S. i K. S. (3)

przeciwko (...) w(...)(Wielka Brytania) działająca na terenie Polski jako (...) Oddział w Polsce w W.

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 3 lutego 2016 r. sygn. akt I C 637/15

oraz zażalenia strony pozwanej od postanowienia tego Sądu z dnia 24 marca 2016 r.

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądzone w punktach I i II kwoty 32.000 zł obniża do kwot 12.000 zł (dwanaście tysięcy złotych) oraz zasądzone w punktach III, IV i V kwoty 38.000 zł obniża do kwot 18.000 zł (osiemnaście tysięcy złotych), a wymienioną w punkcie VIII kwotę 8.898,78 zł zastępuje kwotą 3.900 zł (trzy tysiące dziewięćset złotych);

2. oddala apelację w pozostałej części;

3. umarza postępowanie zażaleniowe;

4. znosi wzajemnie między stronami koszty postępowania apelacyjnego.

SSA Barbara Górczanowska SSA Andrzej Szewczyk SSA Elżbieta Uznańska

Sygn. I ACa 815/16

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 3 lutego 2016 r. Sąd Okręgowy w Krakowie, sprostowanym postanowieniem tego Sądu z dnia 24 marca 2016 r., uwzględniając częściowo powództwa K. S. (1), K. S. (2), P. S., D. S. i K. S. (3) przeciwko (...) w (...) (Wielka Brytania) działającej na terenie Polski jako (...) Oddział w Polsce w W. o zapłatę zasądził na podstawie art. 446 §4 k.c. tytułem zadośćuczynienia:

- na rzecz powoda K. S. (1) kwotę 32.000 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 1 października 2014 r. do dnia zapłaty,
- na rzecz powoda K. S. (2) kwotę 32.000 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 1 października 2014 r. do dnia zapłaty,
- na rzecz powódki P. S. kwotę 38.000 (słownie: trzydzieści osiem tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 1 października 2014 r. do dnia zapłaty,
- na rzecz powoda D. S. kwotę 38.000 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 1 października 2014 r. do dnia zapłaty,
- na rzecz powoda K. S. (3) kwotę 38.000 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 1 października 2014 r. do dnia zapłaty.

W pozostałym zakresie powództwa oddalił (w tym w całości o zapłatę odszkodowań z art. 446 §3 k.c.), zniósł wzajemnie między stronami koszty postępowania i nakazał ściągnąć od strony pozwanej na rzecz Skarbu Państwa Sąd Okręgowy w Krakowie kwotę 8.898,78 zł tytułem części opłaty od pozwu, od której powodowie zostali zwolnieni.

Sąd Okręgowy ustalił następujące fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy:

W dniu 21 stycznia 2014 r. miał miejsce wypadek samochodowy spowodowany przez G. K., w wyniku którego wielonarządowych obrażeń ciała doznał ojciec powodów- A. S. (1), który tego samego dnia zmarł w szpitalu. Prawomocnym wyrokiem z dnia 21 października 2014 r., sygn. akt: II K 464/14, Sąd Rejonowy w O. uznał G. K. za winnego spowodowania w/w wypadku. Za życia A. S. (1) prowadził działalność gospodarczą polegającą na wykonywaniu prac budowlanych. W okresie kiedy działalność ta przynosiła dochody relacje w rodzinie A. S. (1) układały się dobrze. Spędzał on czas z powodami i zabierał ich na wakacje. Powodów K. S. (1) i K. S. (2) uczył jak wykonywać prace remontowe i budowlane, które były przedmiotem prowadzonej przez niego działalności. Kiedy powodowie K. S. (1) i K. S. (2) osiągnęli odpowiedni wiek pomagali ojcu w pracy, początkowo w okresie wakacji, a po zakończeniu nauki zaczęli z nim regularnie pracować. Z czasem wskazana działalność przestała przynosić zyski. A. S. (1) zaprzestał opłacania składek w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych oraz spłaty kredytu zaciągniętego na zakup samochodu dostawczego. W końcu z powodu braku nowych zleceń zawiesił prowadzoną działalność gospodarczą. Po zawieszeniu działalności gospodarczej A. S. (1) pracował dorywczo wykonując na czyjeś zlecenie drobne prace budowlane. W tym czasie A. S. (1) zaczął nadużywać alkoholu, pod wpływem którego wszczywał awantury domowe. W okresie od 28 listopada 2011 r. do 17 września 2012 r. w rodzinie I. i A. S. (1) realizowano czynności w ramach procedury (...). Z powodu nadużywania przez A. S. (1) alkoholu i związanych z tym częstych awantur I. S. (1) wraz z powodami w czerwcu 2012 r. wyprowadziła się z I. do domu swojej matki w W.. Z uwagi na sytuację rodzinną i problemy w nauce P. S. i K. S. (3) przeszli badania w Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej. W stosunku do P. S. zespół badający stwierdził znaczne zaległości programowe, a jako główny jej problem niekorzystną sytuację rodzinną, w której powódka nie ma możliwości prawidłowego funkcjonowania. W stosunku zaś do K. S. (3), który był badany po wyprowadzce powodów z matką do W. stwierdzono, że powód wiele lat przebywał w dysfunkcyjnym środowisku rodzinnym, co zaburzyło jego rozwój emocjonalno-społeczny oraz doprowadziło do licznych deficytów w sferze intelektualnej, a także zaległości

dydaktycznych. Wyrokiem Sądu Rejonowego (...)w K. z dnia 12 lutego 2013 r., sygn. akt: XIV K 1068/12/S A. S. (1) został uznany winnym trzech przestępstw, w tym jednego popełnionego w warunkach czynu ciągłego, a polegających na kierowaniu pod adresem I. S. (1) gróźb karalnych pozbawienia jej życia. Po wyprowadzce powodów i I. S. (1) do W. A. S. (1) utrzymywał kontakt z powodami. K. S. (1) i K. S. (2) odwiedzając swoich znajomych w I. odwiedzali również ojca. Do P. S., D. S. i K. S. (3) A. S. (1) przyjeżdżał średnio raz lub dwa razy w miesiącu. Zdarzały się miesiące, w których A. S. (1) nie przyjeżdżał do W.. Spotkania z powodami polegały na rozmowach z nimi. Podczas tych wizyt A. S. (1) wręczał powodom P. S., D. S. i K. S. (3) drobne kwoty pieniężne w wysokości po 50-100 zł. Miała miejsce sytuacja, w której powódka P. S. otrzymała od ojca 300,00 zł na zakup książek. A. S. (1) przywoził powodom P. S., D. S. i K. S. (3) prezenty z okazji mikołajek. Były to słodczyce i drobne zabawki. Darował też powodom dwa rowery. Powodowie oraz ich babka, u której mieszkali - A. R., zapraszali A. S. (1), aby spędzał z nimi święta, ten jednak nigdy nie skorzystał z tej propozycji A. S. (1) nie przekazywał I. S. (1) środków na utrzymanie powodów i poza wskazanymi kwotami, które dawał im bezpośrednio, nie dokładał się do ich utrzymania.

Z inicjatywy powodów P. S., D. S. i K. S. (3) przed Sądem Rejonowym (...)w K. pod sygnaturą akt III RC 360/12/S toczył się proces przeciwko A. S. (2) o alimenty. Postanowieniem z dnia 24 września 2012 r. Sąd zabezpieczył powództwo zobowiązując A. S. (1) do płacenia na rzecz P. S., D. S. i K. S. (3) kwot po 400,00 zł miesięcznie. A. S. (1) nie płacił dobrowolnie wskazanych alimentów, a ich egzekucja okazała się bezskuteczna. Postępowanie o alimenty z uwagi na wszczęcie sprawy o rozwód A. S. (1) i I. S. (1) zostało umorzone. Na mocy wyroku zaocznego Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 17 września 2013 r., sygn. akt: XI C 75/13, orzeczono rozwód A. S. (1) i matki powodów- I. S. (1), pozbawiając jednocześnie A. S. (1) władzy rodzicielskiej nad P. S., D. S. i K. S. (3). Na mocy tego wyroku A. S. (1) został zobowiązany do uiszczania na rzecz P. S., D. S. i K. S. (3) alimentów w wysokości po 500 zł miesięcznie. Powodowie wraz ze swoją matką nie wykluczali powrotu do domu w I., jednak tylko w sytuacji, gdyby A. S. (1) całkowicie przestał nadużywać alkoholu. Do chwili wypadku nie podjęli jednak takiej decyzji i nie planowali tego w najbliższej przyszłości. Powodowie K. S. (1) i K. S. (2) zamierzali z pomocą ojca kontynuować działalność gospodarczą prowadzoną przez niego wcześniej.

Powodowie bardzo przeżyli śmierć ojca. Początkowo towarzyszył im żal i niedowierzanie. P. S., D. S. i K. S. (3) przez tydzień nie chodzili do szkoły. Po powrocie do niej I. S. (1) zwróciła się do pedagoga szkolnego o objęcie powodów opieką. Poza tym powodowie nie korzystali z pomocy psychologicznej. Żadne z nich po śmierci ojca nie doznało choroby spowodowanej tym faktem. Żałobę po zmarłym ojcu powodowie przeżywali ok. pół roku. Powodowie często odwiedzają grób ojca i wspominają go. Po śmierci A. S. (1) Fundusz Alimentacyjny zaprzestał wypłacania comiesięcznych świadczeń na rzecz powodów P. S., D. S. i K. S. (3). Powodowie z uwagi na znaczne długi ojca odrzucili po nim spadek. I. S. (1) podjęła próbę uzyskania w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych dla powodów P. S., D. S. i K. S. (3) renty rodzinnej. Z uwagi na znaczne zadłużenie wygenerowane przez A. S. (1) poprzez nie uiszczanie należnych składek związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą I. S. (1) została poinformowana, że renta w razie jej przyznania będzie początkowo przeznaczana na spłatę zadłużenia, a dopiero po jego uregulowaniu trafi do powodów. Z uwagi na powyższe I. S. (1) zrezygnowała ze składania stosownego wniosku. Pismem z dnia 31 stycznia 2014 r. skierowanym do strony pozwanej powodowie wnieśli o przeprowadzenie postępowania likwidacyjnego i wypłatę zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku ze śmiercią ojca na rzecz K. S. (2) i K. S. (1) po 80 000,00 zł, a na rzecz P. S., D. S. i K. S. (3) po 100 000,00 zł. W powyższym piśmie powodowie wnieśli również o wypłatę stosownego odszkodowania z uwagi na pogorszenie się sytuacji życiowej na rzecz K. S. (2) i K. S. (1) po 30 000,00 zł, a na rzecz P. S., D. S. i K. S. (3) po 50 000,00 zł. Pismem z dnia 30 września 2014 r. strona pozwana przyznała tytułem zadośćuczynienia kwoty po 18 000,00 zł na rzecz K. S. (2) i K. S. (1) oraz po 22 000,00 zł na rzecz P. S., D. S. i K. S. (3) oraz kwotę 2768 zł tytułem odszkodowania za koszty pogrzebu A. S. (1). Pismem z dnia 31 października 2014 r. powodowie wnieśli o ponowne rozpatrzenie sprawy i wezwali stronę pozwaną do dokonania dopłat w wysokości po 40 000,00 zł tytułem zadośćuczynienia oraz po 20 000,00 zł tytułem odszkodowania na rzecz K. S. (1) i K. S. (2) oraz kwot po 60 000,00 zł tytułem zadośćuczynienia oraz po 30 000,00 zł tytułem odszkodowania na rzecz P. S., D. S. oraz K. S. (3). Pismem z dnia 2 grudnia 2012 r. strona pozwana odmówiła wypłaty dalszych kwot wskazanych przez powodów.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dowodów z dokumentów urzędowych i prywatnych, których wiarygodność nie była kwestionowana przez żadną ze stron i nie budziła wątpliwości Sądu oraz zeznań przesłuchanych w sprawie świadków i zeznań stron, które Sąd uznał częściowo za wiarygodne.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał za częściowo uzasadnione roszczenia powodów wynikające z art. 446 §4 k.c. Wskazał, że pozwana nie kwestionowała swojej odpowiedzialności za skutki wypadku z dnia 21 stycznia 2014 r. jako ubezpieczyciela od odpowiedzialności cywilnej w związku z ruchem pojazdu mechanicznego, który spowodował śmierć A. S. (1), a wręcz częściowo żądania powodów przed procesem spełniła. Sporna natomiast pozostawała wysokość roszczenia powodów.

Strona pozwana przeczyła aby powodów łączyły ze zmarłym A. S. (2) zażyłe relacje powołując w tym zakresie szereg okoliczności odnoszących się do sytuacji panujących w ich rodzinie bezpośrednio przed wypadkiem. Sąd przyznał, że rodzina powodów funkcjonowała w sposób znacznie odbiegający od modelowego, uznał jednak, że nieuzasadnione jest negowanie cierpienia, jakiego powodowie doznali po śmierci ojca. Okolicznością przemawiającą za uznaniem, że pomimo rozvodu rodziców i wyprowadzki powodowie czuli się związani z ojcem jest fakt, że początkowo wychowywali się w szczęśliwej i pełnej rodzinie, te czasy pamiętali i do nich tęsknili. Świadczy o tym chociażby to, że pełnoletni powodowie zeznali, iż woleli, kiedy ich ojciec nie pił alkoholu, pozytywnie odnosząc się do tamtego okresu. Powyższa ocena wskazanych okoliczności ma szczególne znaczenie w odniesieniu do K. S. (1) i K. S. (2), którzy będąc starszym rodzeństwem spędzili spokojne dzieciństwo, w którym ojciec spełniał ważną rolę. Mimo młodszego wieku pozostałych powodów, tj. P. S., D. S. i K. S. (3), a co za tym idzie dłuższego okresu ich życia, jaki przypadł na czas, w którym A. S. (1) nadużywał alkoholu, nie można stwierdzić, że nie nawiązali oni relacji z ojcem. Jak bowiem wynika z materiału dowodowego, byli zabierani przez A. S. (1) na wakacje zaś po powstaniu konfliktu w rodzinie nadal kontakty z powodami utrzymywał. O więzi jaka istniała pomiędzy powodami a A. S. (2) najlepiej świadczy fakt, że wyprowadzka i rozwód rodziców nie skutkowały zerwaniem kontaktu powodów z ojcem, którego odwiedzali w I. K. S. (1) i K. S. (3) i który przyjeżdżał do trójki swoich młodszych dzieci do W..

Odnosząc się zaś do pozbawienia A. S. (1) władzy rodzicielskiej nad P. S., D. S. i K. S. (3) wskazał Sąd Okręgowy, że pozbawienie władzy rodzicielskiej jest formą działania na rzecz dobra dziecka i nie może być rozumiane jako równoznaczne z zerwaniem relacji dziecka z rodzicem. Świadczy o tym chociażby fakt, że niezależnie od władzy rodzicielskiej rodzic ma prawo do kontaktów z dzieckiem, co wynika wprost z art. 113 § 1 k.r.o. Samo pozbawienie rodzica władzy rodzicielskiej, mimo że możliwe jedynie w sytuacjach, w których zachodzą ku temu przewidziane prawem przesłanki mające swoje źródło w niewłaściwej postawie rodzicielskiej, nie może być w prosty sposób utożsamiane z brakiem więzi. Argument ten jest tym bardziej zasadny, jeżeli wziąć pod uwagę, że dzieci zazwyczaj nie mają świadomości znaczenia pozbawienia władzy rodzicielskiej ich rodziców lub nawet nie wiedzą, że taka instytucja została zastosowana, czując się nadal związane z matką lub ojcem. W końcu nieuzasadnionym byłoby w rozpatrywanej sprawie z faktu pozbawienia A. S. (1) władzy rodzicielskiej wyciągać negatywnych konsekwencji dla powodów. Zadośćuczynienie dla których zależne jest w pierwszej kolejności od stopnia ich cierpienia, a nie postawy rodzicielskiej ich ojca.

Treść twierdzeń pozwu o rozwód, jaki I. S. (1) złożyła w Sądzie Okręgowym w Krakowie nie może natomiast w ocenie Sądu Okręgowego stanowić dowodu na okoliczności tam stwierdzone. Wyrok zaoczny cechuje bowiem szczególna podstawa faktyczna, a możliwość pozwalająca sądowi uznać argumenty pozwu za udowodnione, mimo iż nie zwalnia ona sądu od przeprowadzenia postępowania dowodowego, jest po części zabiegiem proceduralnym, którego skutki mogą zostać zniweczone na skutek sprzeciwu wniesionego przez stronę pozwaną. Zauważyć należy, że pisma procesowe, w szczególności pozew w sprawie rozwodowej, nie stanowią w pełni wiarygodnego źródła informacji co faktach w nich opisanych, gdyż z reguły treść ich nacechowana jest znacznym subiektywizmem ocen i z reguły wybiórczym doбором faktów powołanych na uzasadnienie zgłaszanych żądań. Przebieg postępowania rozwodowego rodziców powodów nie może uzasadniać stwierdzenia, że powodów nie łączyły z pozwanym bliższe relacje, skoro, jak wynika z zeznań I. S. (1), po otrzymaniu odpisu pozwu - co miało miejsce prawie rok przed jego śmiercią - A. S. (1) zaczął dbać o kontakt z powodami, czemu ci nie protestowali. Uwzględnić nadto należy informacje wynikające ze

sporządzonego w toku sprawy rozwodowej wywiadu środowiskowego, z którego wynika, że zmarły utrzymywał kontakt telefoniczny z dziećmi tak intensywny, że aż zmienili numer telefonu, a małoletnie dzieci bardzo przeżyły rozstanie rodziców. Zaostrzenie się konfliktu rodzinnego w okresie, w którym powodowie wraz z matką wyprowadzili się z domu, a następnie I. S. (1) wystąpiła z pozwem o rozwód samo w sobie nie stanowi faktu katgorycznie rozstrzygającego o definitywnym zerwaniu więzi rodzinnych pomiędzy powodami a pozwanym. W tym kontekście należy również uwzględnić, że w sprawie XIV 1068/12/S zmarły został wprawdzie skazany za przestępstwo z art. 190 § 1 k.k. na szkodę I. S. (1), jednakże ustalenia poczynione w wyroku wydanym w tej sprawie nie przesądzają o tym, aby w związku z konfliktem pomiędzy zmarłym a I. S. (1) doszło do zerwania relacji rodzinnych pomiędzy zmarłym a jego dziećmi. Okoliczności ujawnione w toku tej sprawy przemawiają silnie za oceną, że relacje rodzinne uległy osłabieniu choćby z powodu wyprowadzenia się powodów wraz z matką z domu zmarłego, co jednak wynika również z przesłuchania samych stron.

Odnosząc się do braku wywiązywania się przez A. S. (1) z obowiązku alimentacyjnego względem trójki powodów, a to P. S., D. S. i K. S. (3), wskazać Sąd, że o ile zachowanie to zasługuje na negatywną ocenę, o tyle zdaniem Sądu nie ma znaczącego wpływu na ocenę relacji powodów z ojcem. Jak wynika z materiału dowodowego A. S. (1) przy okazji wizyt w W. przekazywał każdemu ze wskazanych powodów kwoty pieniężne po 50, 100 a nawet 200 zł. Mimo że kwoty te odbiegały od wysokości zasądzonych alimentów, to jednak powodowie bezpośrednio doświadczali pomocy i zainteresowania ze strony ojca. Co więcej powodowie i przesłuchana w charakterze strony I. S. (1) zeznali, iż nikt nie miał pretensji do A. S. (1), o to że nie płaci alimentów. Mając z kolei na uwadze młody wiek P. S., D. S. i K. S. (3) oraz wskazane powyżej okoliczności uzasadnionym jest wniosek, że powodowie nie mieli świadomości charakteru obowiązku alimentacyjnego i nie potrafili ocenić postawy ojca w tym zakresie, co oznacza, że jego zachowanie w tej kwestii nie odbiło się negatywnie na stosunku powodów do niego. Badając zakres dolegliwości, jakiego powodowie odczuli po śmierci ojca należy wskazać, że ich reakcja na wiadomość o niej nie odbiegała od powszechnie występującej w podobnych sytuacjach. Powodom towarzyszył żal i smutek, który mając początkowo znaczne nasilenie, z czasem powoli ustępował. Okres żałoby trwał u powodów ok. pół roku, przy czym do tej pory na intensywniejsze wspomnienie ojca pojawiają się u nich uczucia żalu i straty, co jednak zgodnie z zasadami doświadczenia życiowego uznać należy za w pełni naturalne zjawisko. Żadne z powodów nie doznało szczególnych doświadczeń związanych ze śmiercią ojca, które uzasadniałoby uznanie ich cierpienia za wykraczające poza normalne ramy znane z podobnych sytuacji.

Mimo powyższych argumentów usprawiedliwiających roszczenia powodów co do zasady Sąd Okręgowy uznał, że dochodzone z tego tytułu kwoty – po 42.000 zł w przypadku K. S. (1) i K. S. (2) i po 48.000 zł w przypadku pozostałych powodów – są wygórowane. Przyjęcie bowiem, że powodów łączyła z ojcem silna więź oraz że doświadczali cierpienia po jego śmierci nie może przysłonić faktu, iż z uwagi na sytuację panującą w ich rodzinie A. S. (1) nie pełnił już w życiu powodów tak ważnej roli jak w czasach, kiedy nie nadużywał alkoholu. Wpływ na taką ocenę ma przede wszystkim to, że powodowie na dwa lata przed śmiercią ojca wyprowadzili się od niego i mimo, iż wraz z matką nie wykluczali powrotu do I., nigdy się na to nie zdecydowali. Dowodzi to faktu, że A. S. (1) nadal nadużywał alkoholu, co w sposób trwały zaburzyło jego relację z powodami i mimo zdecydowanych kroków prawnych, jakie I. S. (1) podjęła w celu nakłonienia małżonka do zmiany postawy, sytuacja nie uległa znacznej poprawie. Powodowie mieszkając z matką mieli ograniczony kontakt z ojcem, nie widywali go na co dzień i do takiego stanu rzeczy przywykli. Powodowie nie spędzali również z ojcem świąt, które stanowią okres w roku ważny w życiu każdej rodziny. Wskazane okoliczności uzasadniają stwierdzenie, że powodom po śmierci ojca łatwiej było przywyknąć do nowej rzeczywistości, a niski stopień obecności A. S. (1) w ich codziennym życiu na pewno zmniejszył odczuwane przez nich cierpienie. Skoro bowiem powodowie od dwóch lat mieszkali w innym domu niż A. S. (1), ich otoczenie nie nasuwało skojarzeń związanych ze zmarłym ojcem. Kontrargumentem dla takiego wniosku nie może być fakt odwiedzania powodów przez A. S. (1). W ocenie Sądu mimo, że A. S. (1) regularnie odwiedzał trójkę swoich młodszych dzieci, to częstotliwość tych wizyt nie pozwala stwierdzić, iż kontakt ojca z powodami był intensywny. Pośredni wpływ na ocenę roli, jaką w życiu powodów pełnił ich ojciec ma również postawa, jaką prezentował względem ich matki. Z zeznań I. S. (1) złożonych w postępowaniu z powództwa o rozwód jak również postępowaniu karnym, którego przedmiotem były zarzuty postawione A. S. (2) a polegające na kierowaniu do I. S. (1) gróźb karalnych wynika, że relacje rodziców powodów były wysoce nieprawidłowe i uniemożliwiały powodom normalne funkcjonowanie. Mimo iż negatywne zachowanie A. S. (1) było nakierowane

głównie na I. S. (1), to jego skutki odczuwali powodowie, co niewątpliwie miało negatywny wpływ na ocenę osoby ojca w tym zakresie oraz obniżenie jego autorytetu. Z drugiej strony należy jednak uwzględnić, że śmierć A. S. (3) w sposób nieodwracalny zniweczyła nadzieję jaką mieli powodowie na poprawę relacji w rodzinie, co również musiało zostać uwzględnione przy ocenie wysokości należnego powodom zadośćuczynienia.

Wszystkie te okoliczności zdaniem Sądu Okręgowego przemawiają za oceną, że należne powodom K. S. (1) i K. S. (2) zadośćuczynienie to kwota po 40 000 zł., zaś powodom P. S., D. S. i K. S. (3) to kwota po 50 000 zł. Różnica wynika przede wszystkim z różnego wieku powodów, który rzutował na ich stosunki ze zmarłym ojcem, dojrzałość i możliwość poradzenia sobie z zaistniałą sytuacją. K. S. (1) i K. S. (2) w chwili śmierci ojca mieli odpowiednio 22 i 20 lat. Znajdowali się także w podobnej sytuacji życiowej - obaj nie kontynuowali nauki i podjęli pracę zawodową. Z ojcem łączyła ich podobna relacja. Ich wiek w chwili wypadku uzasadnia przyjęcie, że mieli większą możliwość zrozumienia zaistniałych okoliczności i poradzenia sobie z nimi. Z kolei P. S., D. S. i K. S. (3) w chwili śmierci ojca byli znacznie młodsi. Mieli odpowiednio (...)lat. Z doświadczenia życiowego wynika, że dojrzałość dzieci w tym wieku nie pozwalała na właściwe zrozumienie zaistniałej sytuacji w postaci nagłej straty rodzica, a jej skutki są zazwyczaj odczuwane przez długi czas od zdarzenia. Jako że strona pozwana jeszcze przed wytoczeniem powództwa w rozpatrywanej sprawie częściowo spełniła na rzecz powodów świadczenie, zasądzeniu podlegały różnice pomiędzy wskazanymi powyżej uznanymi za zasadne kwotami zadośćuczynienia, a sumami, jakie zostały wypłacone. I tak zasądzone kwoty wynoszą w przypadku K. i K. S. (2) po 32 000,00 zł (50 000 zł - 18 000 zł), a w przypadku P. S., D. S. i K. S. (3) po 38 000,00 zł (60 000 zł - 22 000 zł).

Orzekając w przedmiocie odsetek Sąd miał na względzie, że szkoda została zgłoszona pismem z dnia 31 stycznia 2014 r. Strona pozwana zawiesiła następnie postępowanie likwidacyjne oczekując na prawomocne zakończenie procesu karnego, którego przedmiotem była ocena prawna zdarzenia, w wyniku którego śmierć poniósł A. S. (1). W tym czasie strona pozwana miała już wiedzę o roszczeniu powodów. Pismem z dnia 30 września 2014 r. strona pozwana wydała decyzję o częściowej wypłacie zadośćuczynienia, co pozwala przyjąć, że w dniu 1 października 2014 była już w opóźnieniu ze spełnieniem pozostałej należnej powodom części świadczenia. Sąd miał na względzie regulację art. 817 k.c.

W całości za bezzasadne w ustalonych okolicznościach faktycznych sprawy uznał Sąd Okręgowy domaganie się przez powodów zasądzenia na ich rzecz odszkodowania na podstawie art. 446 § 3 k.c. Z materiału dowodowego wynika, że żadne z powodów na skutek śmierci ojca nie doznało takich przeżyć lub załamania, które znacznie utrudniłoby lub uniemożliwiło zdobywanie wykształcenia lub podjęcie pracy zarobkowej. Powodowie K. S. i K. S. (2) pracują zawodowo i planują rozpoczęcie działalności gospodarczej na własny rachunek. Pozostali powodowie uczęszczają do szkoły, przez co zdobywają wykształcenie potrzebne w przyszłości do zdobycia zawodu. Sytuacja, jaka przed śmiercią powoda A. S. (1) panowała w rodzinie powodów wyklucza przyjęcie, że był dla nich takim wsparciem, którego brak uniemożliwia lub nawet utrudnia zdobycie w przyszłości zawodu czy pracy pozwalającej na samodzielne utrzymanie się. Z powyższych względów Sąd stoi na stanowisku, że powodowie nie utracili na skutek śmierci ojca oczekiwania na jego pomoc i wsparcie, których w normalnie funkcjonującej rodzinie można spodziewać się w chwilach wymagających takich zachowań. Mimo więzi, jaka niewątpliwie łączyła powodów z ojcem, nie pełnił on swojej roli prawidłowo, a jego udział i wpływ na życie powodów został w ostatnich latach przed śmiercią A. S. (1) w znaczny sposób ograniczony. A. S. (1) nie utrzymywał powodów, którzy środki do życia czerpali bądź z własnej pracy (jak to miało miejsce w przypadku K. S. (1) i K. S. (2)) bądź ich źródłem była praca I. S. (1) i pomoc socjalna. A. S. (1) nie wywiązywał się też z obciążającego go obowiązku alimentacyjnego. Co więcej ocena okoliczności rozpatrywanej sprawy uzasadnia, że nie było perspektyw na zmianę tej sytuacji. Jak wynika z zeznań powodów K. S. (1) i K. S. (2), A. S. (1) po wyprowadzce rodziny nadal nadużywał alkoholu, czego mimo tłumaczeń najbliższych nie rozumiał, nie przejawiał chęci podjęcia leczenia, a wręcz nie wyrażał na to zgody. Brak też dowodów, aby podejmował jakiegokolwiek kroki w kierunku spłaty wygenerowanego zadłużenia, a fakt, że nie płacił alimentów, potwierdza jedynie, że zadłużenie to ulegało zwiększeniu, w tym przypadku w stosunku do Funduszu Alimentacyjnego. Okoliczności te nie pozwalają przyjąć, że postawa A. S. (1) uległaby zmianie i jego pomoc znacznie wpłynęłaby na poprawę sytuacji materialnej powodów, czego na skutek wypadku zostali pozbawieni. Również kwoty pieniężne, które A. S. (1) wręczał powodom P. S., D. S. i K. S. (3) przy okazji składanych wizyt nie były wysokie. Nadto wręczane ich średnio raz w miesiącu nie pozwala przyjąć, że np. w

skali roku pozwoliłyby na zebranie większej sumy, w znaczny sposób wpływający na sytuację materialną powodów. Odnosząc się zaś do planów powodów K. S. (2) i K. S. (1) w zakresie rozpoczęcia działalności gospodarczej polegającej na pracach budowlanych należy zauważyć, że plany te nie były bliżej sprecyzowane. Świadczy o tym najlepiej fakt, że obaj powodowie podjęli zatrudnienie i do dnia dzisiejszego wykonują pracę zawodową. Nadto, jak stwierdził w toku przesłuchania powód K. S. (1) planuje z bratem „spróbować sił w budowlance”, co oznacza, że śmierć A. S. (1) nie przekreśliła zamierzeń powodów. Niewątpliwą stratą dla powodów na gruncie planowanej działalności jest to, że A. S. (1), który przekazał im wiedzę i pomógł nabyć odpowiednie umiejętności, nie będzie mógł już służyć radą, jednakże nie wyklucza to ze względów wskazanych wyżej odniesienie sukcesu w planowanej działalności zarobkowej. Wniosek ten jest poparty również faktem, że A. S. (1) nie wykonywał już prac budowlanych tak często jak w przeszłości, w czym przeszkodę stanowił również spożywany alkohol. Znaczne zmniejszenie ilości prac pozwala przyjąć, że nawet gdyby A. S. (1) żył i powodowie założyli planowaną działalność gospodarczą, nie mogliby liczyć na znaczne wsparcie ojca w zdobywaniu nowych zleceń.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na zasadzie art. 100 k.p.c. w pkt VII sentencji poprzez wzajemne zniesienie, mając na względzie okoliczność, że powodowie wygrali jedynie w części niniejszy proces, zaś wysokość ostatecznie zasądzonych roszczeń zależna była w znacznym zakresie od uznania sądu, a o obowiązku uiszczenia przez stronę pozwaną części opłaty od pozwu, od której powodowie zostali zwolnieni orzekł w pkt VIII sentencji na zasadzie art. 113 ust. 1 u.k.s.c. przyjmując, że strona pozwana przegrała niniejszy proces w 45,87 %, co uzasadnia obciążenie pozwanej w takiej proporcji należną od pozwu opłatą wynoszącą 19400 zł., tj. (45,87% x 19400 zł.) kwotą 8898 zł. 78 gr.

Strona pozwana zaskarżyła apelacją powyższy wyrok w zakresie punktów I, II, III, IV, V i VII. Apelacja zarzuca:

I. Naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść wydanego rozstrzygnięcia; tj.:

a) art. 325 k.p.c. w związku z art. 328 § 3 k.p.c. polegające na sprzeczności sentencji wyroku z jego uzasadnieniem, albowiem w sentencji wyroku Sąd I instancji wskazał, że zasądza na rzecz powodów K. i K. S. (2) po 32.000 zł, zaś na rzecz powodów P., D. i K. S. (3) po 38.000 zł, podczas gdy na stronie 15 uzasadnienia Sąd wskazał, że w jego ocenie zasadne jest przyznanie na rzecz powodów K. i K. S. (2) kwot po 40.000 zł, zaś na rzecz P., D. i K. S. (3) kwoty po 50.000 zł i dalej jak wskazał Sąd (str. 15 i 16 uzasadnienia) od powyższych kwot odjąć należy kwoty wypłacone już powodom przez pozwanego; tj. w przypadku K. S. (1) i K. S. (2) po 18.000 zł, zaś w przypadku P., D. i K. S. (3) po 22.000 zł, a zatem Sąd winien zasądzić na rzecz każdego z powodów po 10.000 zł mniej, tj. łącznie 50.000 zł mniej, aniżeli zasądził;

b) art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 245 k.p.c. poprzez przyjęcie przez Sąd I instancji, że pomimo, iż rodzina Powodów funkcjonowała w sposób znacznie odbiegający od modelowego, to zasadne jest przyznanie na rzecz Powodów zadośćuczynienia, albowiem powodowie wychowywali się w szczęśliwej rodzinie podczas gdy w pozwie z dnia 8 stycznia 2013 r. działająca w imieniu Powodów I. S. (2) wskazała, że zmarły A. S. (1) od co najmniej 3 lat nie uczestniczył w życiu rodzinnym, jak również nie przejawiał zainteresowania dziećmi, powyższe oznacza że zmarły utracił zupełnie kontakt z małoletnimi Powodami, gdy ci mieli odpowiednio P. S.- lat (...), D. S.- lat(...), K. S. (3)- lat(...), a zatem mając na uwadze powyższe trudno mówić o szczęśliwym funkcjonowaniu w rodzinie w sytuacji gdy dzieci miały kontakt z ojcem zaledwie kilka lat i to w okresie, z którego niewiele się pamięta;

c) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez uznanie przez Sąd I instancji, iż fakt pozbawienia zmarłego A. S. (1) władzy rodzicielskiej nad małoletnimi P., D. i K. S. (3) pozostaje bez znaczenia dla niniejszej sprawy, podczas gdy dowodzi on bezpośrednio i wprost braku właściwej relacji pomiędzy Powodami, a zmarłym ojcem;

d) art. 233 § 1 k.p.c., w związku z art. 245 k.p.c., w związku z art. 244 § 1 k.p.c., poprzez przyjęcie przez Sąd I instancji, że treść twierdzeń pozwu jaki I. S. (1) złożyła w Sądzie Okręgowym w Krakowie nie może stanowić dowodu na okoliczności tam stwierdzone, podczas gdy na jego podstawie doszło do wydania wyroku z dnia 17 września 2013 r., sygn. akt XI C 75/13 zgodnie z treścią którego Sąd Okręgowy w Krakowie orzekł rozwód pomiędzy matką Powodów I. S. (2) a ich

ojcem A. S. (1) z wyłącznej winy A. S. (1), pozbawił ojca A. S. (1) władzy rodzicielskiej nad Powodami, nie orzekł o kontaktach pomiędzy Powodami a zmarłym ojcem A. S. (1), co zostało zupełnie zignorowane przez Sąd I instancji;

e) art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 245 k.p.c., w związku z art. 244 § 1 k.p.c., w związku z art. 299 k.p.c. poprzez uznanie, iż pomimo wyprowadzki matki powodów wraz z powodami z domu rodzinnego stron nie doszło do zerwania więzi pomiędzy Powodami, a zmarłym ojcem pomimo, iż z zeznań powodów, jak również z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy bezpośrednio i wprost wynika, że od dnia wyprowadzki; tj. od dnia 29 czerwca 2012 r. do dnia 21 stycznia 2014 r. A. S. (1) {tj. daty kiedy zmarł A. S. (1)} powodowie praktycznie nie mieli kontaktu z ojcem, nie interesowali się nim, nie pomagali mu w żaden sposób wyjść z nałogu, zostawili go samego sobie, prowadząc przeciwko niemu sprawy sądowe, a dodatkowo z zeznań A. S. (1) złożonych na rozprawie głównej dnia 26.11.2012 r., z której protokół znajduje się w aktach dołączonych do niniejszej sprawy sygn. akt XIV K 1068/12/S wynika, iż A. S. (1) został pobity przez synów K. i K. S. (1);

f) art. 217 § 1 k.p.c., w związku z art. Art. 217 § 2 k.p.c., w związku z art. 245 k.p.c., w związku z art. 244 § 1 k.p.c., w związku z art. 233 § 1 k.p.c. poprzez zwrot przez Sąd I instancji stronie Pozwanej pisma procesowego datowanego na dzień 15 stycznia 2016 r., w którym strona Pozwana powołała szereg dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy i wniosła o ich przeprowadzenie, co zostało zastrzeżone w punkcie VII i VIII odpowiedzi na pozew (na dzień składania odpowiedzi na pozew strona Pozwana nie dysponowała tymi dokumentami, zostały one na jej wniosek załączone do akt sprawy), podczas gdy przeprowadzenie dowodu z załączonych dokumentów nie przedłużyłoby w żaden sposób niniejszego postępowania, ich wcześniejsze zgłoszenie nie było możliwe, a w skutek ich pominięcia Sąd nie oparł się na całokształcie materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy;

II. Naruszenie przepisów prawa materialnego, które miało istotny wpływ na treść wydanego rozstrzygnięcia; tj.:

a) Art. 446 § 4 k.p.c., w związku z art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przyznanie przez Sąd I instancji powodom zadośćuczynienia, podczas gdy materiał zgromadzony w niniejszej sprawie nie daje ku temu jakichkolwiek podstaw, a wypłacone na etapie postępowania likwidacyjnego przez Pozwanego na rzecz Powodów świadczenia pozostają w całości adekwatne do zadośćuczynienia za śmierć A. S. (1);

Podnosząc powyższe zarzuty pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów procesu za postępowanie przed Sądem I i II instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, powiększonych o należny podatek VAT. Dodatkowo, na podstawie art. 380 k.p.c. wniosła również o rozpoznanie niepodlegającego zaskarżeniu postanowienia Sądu I instancji w przedmiocie zwrotu stronie pozwanej pisma datowanego na dzień 15 stycznia 2016 r., uchylenie przedmiotowego postanowienia w całości oraz dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z dokumentów znajdujących się w aktach niniejszej sprawy; tj.: a) Pozwu o rozwód z dnia 8 stycznia 2013 r. znajdującego się w aktach sprawy XIC 75/13 (karty 2-4) na okoliczność, iż zmarły A. S. (1) nie uczestniczył od 2009 r. w życiu rodzinnym, nie interesował się dziećmi, nadużywał alkoholu, a gdy nie miał pieniędzy sprzedawał wartościowe przedmioty z domu, wszczywał awantury, miał problemy natury psychicznej, uzasadniające pozbawienie go władzy rodzicielskiej, oraz od czerwca 2012 r. Powodowie mieszkali oddzielnie od ojca, a to na okoliczność braku zasadności powództwa i istnienia okoliczności uzasadniających jego oddalenie w całości; b) Opinii PP-P nr (170) (...) z dnia 31 sierpnia 2012 r. dotyczącej Powoda K. S. (3) znajdującej się w aktach sprawy XI C 75/13 (karty 15-16) na okoliczność, iż Powód z uwagi na zamieszkiwanie z ojcem funkcjonował w dysfunkcyjnym środowisku rodzinnym, które zaburzyło jego rozwój emocjonalno-społeczny oraz doprowadziło do powstania licznych deficytów w sferze intelektualnej, a także zaległości dydaktycznych oraz że zmiana środowiska powinna zaowocować pozytywnymi efektami w pracy dydaktyczno-wychowawczej ucznia, a to na okoliczność braku zasadności powództwa i istnienia okoliczności uzasadniających jego oddalenie w całości; c) Opinii (...)z dnia 30 kwietnia 2012 r. dotyczącej Powódki P. S. znajdującej się w aktach sprawy XI C 75/13 (karty 24-25) na okoliczność, iż głównym problemem Powódki na dzień wydawania opinii była niekorzystna sytuacja rodzinna, w której nie miała możliwości prawidłowo funkcjonować, oraz że nie jest w stanie sama poradzić sobie z narosłymi problemami, że warunkiem niezbędnym dla harmonijnego rozwoju dziecka oraz postępów dydaktycznych jest zmiana sytuacji domowej i zapewnienie poczucia bezpieczeństwa, a to na okoliczność braku zasadności powództwa i istnienia

okoliczności uzasadniających jego oddalenie w całości; d) Pisma procesowego matki Powodów z dnia 9 maja 2013 r. znajdującego się w aktach sprawy XI C 75/13 (karty 41-43) na okoliczność wnioskowania przez matkę Powodów o tymczasowe ograniczenie władzy rodzicielskiej ojca, polegające na zakazie osobistych kontaktów z małoletnimi i decydowania o ich sprawach życiowych oraz braku uiszczania przez zmarłego A. S. (1) alimentów na rzecz dzieci, a to na okoliczność braku zasadności powództwa i istnienia okoliczności uzasadniających jego oddalenie w całości; e) Sprawozdania z wywiadu środowiskowego przeprowadzonego w dniu 30 maja 2013 r. znajdującego się w aktach sprawy XI C 75/13 (karta 53) na okoliczność sytuacji opiekuńczo- wychowawczej i bytowej małoletnich: P., D. i K. S. (3), a to na okoliczność iż zgodnie z twierdzeniami matki Powodów I. S. (2) zmarły A. S. (1) od wielu lat nadużywał alkoholu, wszczynał awantury domowe, groził rodzinie śmiercią, co wpłynęło na to iż K. i K. S. (2) zakończyli edukację na gimnazjum, a ojciec chciał aby synowie jak najszybciej podjęli pracę, oraz na okoliczność, że sytuacja domowa spowodowała że Szkoła Podstawowa w I. zgłosiła sprawę o przemoc domową, założono(...)kartę a Pozwanemu sprawę o groźby karalne, oraz że po wyprowadzce od ojca rodzina próbuje sobie ułożyć życie na nowo, a to na okoliczność braku zasadności powództwa i istnienia okoliczności uzasadniających jego oddalenie w całości; f) Wyroku z dnia 17 września 2013 r. wydanego przez Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział XI Cywilny Rodzinny sygn. akt XI C 75/13 (k.66) na okoliczność orzeczenia rozwodu pomiędzy matką Powodów I. S. (2) a ich ojcem A. S. (1) z wyłącznej winy A. S. (1), pozbawienia ojca A. S. (1) władzy rodzicielskiej nad Powodami, nieorzekania o kontaktach pomiędzy Powodami a zmarłym ojcem A. S. (1), a to na okoliczność braku zasadności powództwa i istnienia okoliczności uzasadniających jego oddalenie w całości; g) Pozwu o alimenty datowanego na 1 września 2012 r. (karty 3-7) znajdującego się w załączonych do niniejszej sprawy aktach sygn. akt III Rc 360/12/S, na okoliczność wyprowadzki matki wraz z Powodami od zmarłego A. S. (1), na okoliczność awantur wszczynanych przez zmarłego A. S. (1), ubliżających słów kierowanych przez zmarłego pod adresem Powodów, wyrzucania Powodów z domu, agresji i niepanowania nad sobą zmarłego pod wpływem alkoholu, braku jakiegokolwiek zainteresowania od 2009 r. przez zmarłego dziećmi, jak również ich utrzymaniem oraz jednorazowego odwiedzenia Powodów przez ojca od czasu wyprowadzki dnia 29 czerwca 2012 r. do dnia złożenia pozwu; tj. 1 września 2012 r., a to na okoliczność braku zasadności powództwa i istnienia okoliczności uzasadniających jego oddalenie w całości; h) Protokołu z przesłuchania w charakterze świadka K. S. (2) (karty 8-10) znajdującego się w załączonych aktach 3 Ds. 1657/12 na okoliczność wskazywania przez K. S. (2), że ojciec pod wpływem alkoholu jest zdolny do wszystkiego, nie panuje nad sobą, staje się agresywny, a to na okoliczność braku zasadności powództwa i istnienia okoliczności uzasadniających jego oddalenie w całości; i) Protokołu z rozprawy głównej z dnia 26.11.2012 r. znajdującego się w aktach dołączonych do niniejszej sprawy sygn. akt XIV K 1068/12/S, na okoliczność zeznań A. S. (1), że został pobity przez synów K. i K. S. (1), a to na okoliczność braku zasadności powództwa i istnienia okoliczności uzasadniających jego oddalenie w całości;

Strona pozwana wniosła również zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 24 marca 2016 r. zarzucając naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść wydanego rozstrzygnięcia w sprawie, tj.:

a) Art. 350 § 1 k.p.c. poprzez jego zastosowanie podczas gdy w niniejszej sprawie brak jest do tego podstaw, albowiem wydanym postanowieniem Sąd I instancji zmienił treść wydanego przez siebie orzeczenia i w istocie orzekł na rzecz Powoda K. i K. S. (2) dodatkową kwotę 10 000 zł (dziesięć tysięcy złotych) tj. łącznie 20 000 zł (dwadzieścia tysięcy złotych), a nie dokonał sprostowania sentencji wyroku;

b) Art. 325 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 350 § 1 k.p.c. polegające na sprzeczności sentencji sprostowanego skarżonym postanowieniem wyroku z jego uzasadnieniem, albowiem w sentencji wyroku Sąd I instancji wskazał, że zasądza na rzecz Powodów K. i K. S. (2) po 32 000 zł (trzydzieści dwa tysiące złotych), podczas gdy na stronie 15 uzasadnienia Sąd wskazał, że w jego ocenie zasadne jest przyznanie na rzecz powodów K. i K. S. (2) kwot po 40 000 zł (czterdzieści tysięcy złotych) i od powyższych kwot odjąć należy kwoty wypłacone już Powodom przez Pozwanego tj. w przypadku K. S. (1) i K. S. (2) po 18000 zł (osiemnaście tysięcy złotych), a zatem Sąd winien zasądzić na rzecz każdego z Powodów po 22 000 zł (dwadzieścia dwa tysiące złotych), a nie 32 000 zł (trzydzieści dwa tysiące złotych);

c) Art. 332 § 1 k.p.c. w związku z art. 350 § 1 k.p.c. poprzez sprostowanie zaskarżonym postanowieniem wyroku, które narusza zasadę związania Sądu wyrokiem od momentu jego ogłoszenia, a sposób sprostowania wyroku, którego dokonał Sąd nie wynika z oczywistej omyłki pisarskiej, lecz faktycznie prowadzi do zmiany istoty merytorycznego rozstrzygnięcia;

Podnosząc w zażaleniu powyższe zarzuty pozwany wniósł o chylenie zaskarżonego postanowienia w całości i zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm prawem przypisanych.

Powodowie wnieśli o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest częściowo uzasadniona. Bezzasadne są zarzuty dotyczące błędnego ustalenia stanu faktycznego, w szczególności naruszenia art. 233 §1 k.p.c. Wszystkie fakty istotne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy zostały przez Sąd Okręgowy ustalone w sposób prawidłowy, w oparciu o analizę całego materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie – zeznań świadków, stron, dokumentów, a także akt sprawy o alimenty sygn. III RC 360/12/S i sprawy rozwodowej sygn. XI C 75/13. Jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku Sąd Okręgowy rozważył wszechstronnie wszystkie te dowody i ocenił ich wiarygodność i moc nie wykraczając poza granice swobodnej oceny dowodów przyznanej sądowi art. 233 §1 k.p.c. Ocena wiarygodności i mocy dowodów jest podstawowym zadaniem sądu orzekającego, wyrażającym istotę sądenia, a więc rozstrzygnięcia kwestii spornych w warunkach niezawisłości, na podstawie własnego przekonania sędziego przy uwzględnieniu całokształtu zebranego materiału (orz. SN z 16 lutego 1996 r., II CRN 173/95). Skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd art. 233 §1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej, niż przyjął sąd wadze poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu. (orz. SN z 10 kwietnia 2000 r., V CKN 17/2000). Apelacja zarzucając naruszenie art. 233 §1 k.p.c. nie spełniła zadość tym wymogom, wobec powyższego brak podstaw do zakwestionowania poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych. Sąd Apelacyjny podziela zatem te ustalenia i przyjmuje za własne.

Jak już wyżej wskazano Sąd Okręgowy przeprowadził dowód z akt sprawy rozwodowej rodziców powodów, odniósł się do tej kwestii w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, w związku z czym brak podstaw do uwzględnienia wniosków dowodowych zawartych w apelacji o dopuszczenie dowodów z dokumentów zgromadzonych w tych aktach.

Uzasadniony jest natomiast podniesiony w apelacji zarzut naruszenia prawa materialnego, tj. art. 446 §4 k.c. Zgodnie z tym przepisem przyznane najbliższym członkom rodziny zmarłego sumy tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznana krzywdę winny być odpowiednie. Tymczasem w ustalonych prawidłowo przez Sąd Okręgowy okolicznościach faktycznych sprawy kwoty przyznanych powodom zadośćuczynień nie odpowiadają temu kryterium; są rażąco wygórowane. Relacje powodów ze zmarłym ojcem były specyficzne. A. S. (1) nie był przykładowym ojcem – w pewnym momencie zaczął nadużywać alkoholu, pod jego wpływem wszczynał awantury domowe, miał założoną tzw. niebieską kartę, w czerwcu 2012 r. z tego powodu powodowie wraz z matką zamieszkali oddzielnie od ojca, niekorzystna sytuacja rodzinna odbiła się na rozwoju emocjonalno-społecznym młodszych powodów, A. S. (1) został prawomocnym wyrokiem sądowym skazany za kierowanie pod adresem matki powodów gróźb karalnych, nie łożył systematycznie na utrzymanie powodów, we wrześniu 2013 r. sąd orzekł rozwód małżeństwa rodziców powodów i pozbawił ojca władzy rodzicielskiej nad małoletnimi powodami. Te wszystkie okoliczności niewątpliwie przemawiają za obniżeniem wysokości należnego powodom zadośćuczynienia. Z drugiej strony Sąd Okręgowy trafnie wskazał, że pewne więzi pomiędzy powodami a ojcem zostały zachowane i były cały czas utrzymywane. Małoletni powodowie widywali się z ojcem, rozmawiali z nim, otrzymywali od niego drobne kwoty pieniężne, prezenty okolicznościowe; starsi synowie pamiętali ojca jeszcze z czasów, kiedy cała rodzina funkcjonowała prawidłowo, ojciec prowadził własną działalność gospodarczą. Te z kolei okoliczności sprzeciwiają się wnioskowanemu w apelacji oddaleniu w całości roszczeń powodów. Należy zauważyć, że zwłaszcza dziecko może odczuwać znaczną krzywdę po śmierci rodzica, nawet jeżeli

obiektywnie nie był to rodzic dobry, niewywiązujący się ze swoich obowiązków rodzicielskich, a nawet ewidentnie naruszający zasady sprawowania władzy rodzicielskiej.

Mając wszystko powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny dzieląc częściowo stanowisko apelacji uznał, że odpowiednimi w rozumieniu art. 446 §4 k.c. sumami tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę będą kwoty po 30.000 zł dla powodów K. S. (1) i K. S. (2) oraz po 40.000 zł dla powodów P. S., D. S. i K. S. (3). Odejmując od tych kwot wypłacone już przez ubezpieczyciela tytułem zadośćuczynienia kwoty po 18.000 zł w przypadku K. S. (1) i K. S. (2) oraz po 22.000 w przypadku pozostałych powodów zasądzone zaskarżonym wyrokiem kwoty należy odpowiedni obniżyć: dla K. S. (1) i K. S. (2) do kwot po 12.000 zł (30.000 zł – 18.000 zł) oraz dla P. S., D. S. i K. S. (3) do kwot po 18.000 zł (40.000 zł – 22.000 zł).

Z tego względu Sąd Apelacyjny uznając apelację za częściowo uzasadnioną zmienił na podstawie art. 386 §1 k.p.c. zaskarżony wyrok w punktach I, II, III, IV i V a w konsekwencji w pkt VIII, zaś w pozostałym zakresie apelację jako bezzasadną oddalił na podstawie art. 385 k.p.c.

Na marginesie należy zauważyć, że apelacja słusznie podnosiła znajdujące się w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku sprzeczności co do kwot zadośćuczynień należnych powodom – na stronie 15 uzasadnienia Sąd Okręgowy mówi o kwotach 40.000 zł i 50.000 zł, na stronie 16 odpowiednio o kwotach 50.000 zł i 60.000 zł. Nie ma to jednak znaczenia z uwagi na zmianę wyroku w tym zakresie przez Sąd Apelacyjny.

Z uwagi na dokonana przez Sąd Apelacyjny zmianę zaskarżonego wyroku bezprzedmiotowe również stało się zażalenie powoda na postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 24 marca 2016 r., którym Sąd ten sprostował zamieszczone w swoim wyroku słowne oznaczenia zasądzonych kwot. W związku z powyższym Sąd Apelacyjny na podstawie art. 355 §1 k.p.c. w zw. z art. 391 §1 k.p.c. i art. 397 §2 k.p.c. umorzył postępowanie zażaleniowe.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. Sąd zniósł wzajemnie pomiędzy stronami te koszty mając na uwadze, że apelacja została uwzględniona jedynie częściowo.

SSA Barbara Górczanowska SSA Andrzej Szewczyk SSA Elżbieta Uznańska